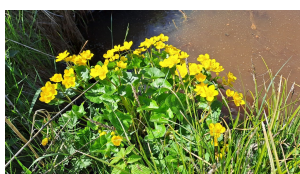

Mei 2026, Jaargang 7, nr. 3

Bloei van de Es

Beste leden, donateurs en overige lezers

Twee keer per jaar wandel ik van Hoogkerk naar Tolbert via de Onlanden: in alle seizoenen een prachtig gebied. Vorige week was het weer zover. Ik ben zeker geen vogelkenner, maar ik geniet wel van de vogelgeluiden: het gekwetter van de rietzanger, het gekrijs van een fazant, het gesnor van de snor en nog veel meer (wat ik niet thuis kan brengen). Het "probleem" is wel, dat die beestjes vooral verscholen zijn in het riet, zodat je ze niet ziet. Ook niet met mijn nieuwe kijker. Ik moet dus maar eens vaker mee met één van onze vogelexcursies om dat te leren.

De activiteiten draaien lekker met mooie deelnemersaantallen. Ik kan het niet vaak genoeg herhalen: kijk op de website voor het meest actuele overzicht van de open activiteiten! De vogel-, planten- en natuurfotografie-werkgroepen hebben daarnaast ook hun eigen, besloten activiteiten, die alleen toegankelijk zijn voor werkgroepleden. Daar gaan we meer de diepte in. Kijk maar eens op de website bij "Over ons". Nieuwe leden zijn welkom. Op 12 april hebben we als IVN Westerkwartier een bijdrage geleverd aan de Dag van het Landschap Westerkwartier van Het Groninger Landschap bij de Coendersborg: waterdierpjes, microscopen en eten uit de natuur. Een geslaagde dag met veel bezoekers en een mooie vorm van samenwerking. De avonden worden weer steeds langer. Helaas is het nog wel fris, maar dat gaat ook vast goed komen. Geniet er van!

Namens redactie en bestuur,
Ad van Alphen, voorzitter

Plant van de Maand

Na vier maal een presentatie van een Vogel van de Maand door de Vogelwerkgroep, is het nu weer aan de Plantenwerkgroep om maandelijks een Plant van de Maand te presenteren.. Deze keer wordt dat de **Holpijp** (*Equisetum fluviatile*), een heel gemakkelijk te herkennen soort uit de Paardenstaartfamilie.

Deze soort heeft rechtopstaande, gladde stengels die vrijwel ongeribd zijn, hooguit een zwakke tekening vertonen van lijnen. Opvallen, vandaar ook de naam Holpijp, is de grote holle buis die alleen wordt onderbroken door tussenschotten op de plaatsen van de knopen.

In het bovenste deel van de planten ontwikkelen zich later in het jaar omhoogbuigende zijtakken. De hoofdstengel wordt in de voorzomer bekrond door een sporenaar van zo'n 2 cm. Het is een soort uit de verlandingszone van rustige wateren, vaak op plaatsen waar regionale kwel plaatsvindt..

De Paardenstaartfamilie, waar de Holpijp, maar ook de voor veel tuinders ongewenste Heermoes toe behoort, is een oeroude plantenfamilie. Ze zijn zo'n 400 miljoen jaar geleden ontstaan en hebben net als de Wolfsklauwen in de periode tussen 350 miljoen en 300 miljoen jaar geleden een periode gekend met veel meer soorten en vormen dan in het heden, waaronder bomen van meer dan 10 meter hoog.

Paardenstaarten hebben een bijzondere bouw, ze zijn opgebouwd uit segmenten die je soms zelfs uit elkaar kunt trekken.

Voortplanting gebeurt via sporen. Deze zitten, net als bij Wolfsklauwen, aan de top van de stengel in de zgn. sporenaar (*strobilus*).

De sporen vormen na kieming (net als bij Varens en Wolfsklauwen) een vrijlevend plantje, de zgn. voorkiem. Deze voorkiem produceert ei- en zaadcellen. Omdat bevruchting afhankelijk is van water groeien veel Paardenstaarten daarom ook op een natte bodem.

Uit fossielen (onze steenkoollagen uit het Carboon zijn grotendeels opgebouwd uit versteende Wolfsklauwen en Paardenstaarten) weten we dat sommige soorten toen al bladeren met nerven hadden.

Bescherm de jonkies

Het is lente! Dat betekent dat het broedseizoen begonnen is. Dieren zoeken een partner, vogels leggen eieren en jonge dieren komen ter wereld. Jonge vogels, reekalfjes en andere jonkies groeien op in de natuur. In deze periode is de natuur extra kwetsbaar. Jonge dieren hebben rust, beschutting en

ruimte nodig om onder de zorg en bescherming van hun ouders veilig op te groeien. Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en LandschappenNL hebben daarom de campagne 'Bescherm de jonkies' opgezet. Uiteraard ondersteunen wij dit initiatief.

Waarom rust en ruimte zo belangrijk is

Wanneer mensen die rust verstoren, kunnen de ouderdieren schrikken en hun nest verlaten. Daardoor raken jonge dieren uitgeput, ontdekken roofdieren hen sneller of overleven ze het niet. Mensen veroorzaken deze verstoring vaak onbedoeld, met gedrag dat goed lijkt maar meer gevolgen heeft dan we denken. Met een paar simpele regels kunnen we de rust in de natuur en dus ook de jonkies prima beschermen.

1. Houd jouw hond aan de lijn

Tijdens het broedseizoen kan zelfs de geur van een hond al voor onrust zorgen. Wilde dieren schrikken, durven niet terug naar hun nest of verlaten het zelfs. Dat brengt jonge dieren in gevaar. Zelfs als een hond rustig is, kan zijn aanwezigheid grote impact hebben. Als beschermer van de jonkies help je door je hond de hele route aangeliind te houden. En soms is het zelfs beter de hond maar even niet mee de natuur in te nemen. Zo geef je dieren rust en ruimte om hun jongen veilig groot te brengen.

Wil je hond vrij rennen? Kies dan voor een speciaal losloopgebied.

Wat betreft honden in buitengebieden is er langzaam een verschuivende gedachtegang merkbaar bij de terrein beherende organisaties (TBO's).

Lees hiervoor bv. de interessante en prikkelende blog van [boswachter Evelien Olyslagers](#).

2. Blijf op het pad

Veel nesten liggen goed verstopt op de grond en zijn bijna niet te zien. Als je van het pad afgaat, kun je ongemerkt op een nest stappen of een ouderdier met jong afschrikken. Dat brengt jonge dieren direct in gevaar. Als beschermer van de jonkies help je door op de paden te blijven en de natuur van

een veilige afstand te bekijken. Zo geef je dieren de rust en ruimte die zij nodig hebben om hun jongen groot te brengen.

3. Houd afstand van de oever

Langs oevers en tussen het riet zijn nesten gebouwd en verschuilen zich dieren. Ze zijn nauwelijks te zien en extra kwetsbaar. Als je te dicht langs de oever loopt, of vaart of aanmeert op plekken waar dat niet mag, schrikken ouderdieren op of raken jongen verstoord. En daardoor maak je onbewust nesten kapot. Als beschermer van de jonkies help je door al lopend, of met je boot, kano of supboard afstand te houden van de oever en alleen aan te meren op plekken waar dat is toegestaan. Zo krijgen jonge dieren de rust en ruimte die zij nodig hebben om veilig op te groeien.

Overgenomen (iets bewerkt) van Natuurmonumenten

Wat was ...

Vogelexcursie in de Surhuizermieden.

Op zondag 29 maart trokken we met een klein groepje op vogelexcursie naar de Surhuizermieden. De mieden, bekend als laaggelegen hooiland, leent zich uitstekend als vochtig weidevogelgebied en wordt waar nodig als zodanig door de overheid ontwikkeld. Zo is er een prachtig plasdrasgebied ontstaan van 242 hectare groot, in de buurt van het dorp Surhuizum, net over de grens met Friesland. Het maakt deel uit van een drietal vergelijkbare gebieden in de directe omgeving.

Ondanks de harde wind, die over deze open vlakte nog harder leek te waaien, had zich een geïnteresseerd groepje deelnemers verzameld bij de vogelkijkhut aan de Heawei.

Gerda Westhof gaf uitleg over het baltsritueel van de kempfaan, een vogel die hier regelmatig in grote aantallen gezien wordt. Ook nu waren er minstens vijftig aanwezig. Dit ritueel vindt groepsgewijs plaats. De vrouwtjes bevinden zich in de "lek" ofwel "arena". Er zijn drie typen mannetjes: satellietmannen met een witte kraag. En honkmannen en randmannen die donkerder gekleurd zijn.

De honkmannen staan op een min of meer vaste plaats. Tussen de vrouwtjes de minder

opvallende satellietmannen die zich ertussendoor bewegen. En de randmannen, nauwelijks te onderscheiden van een vrouwtje, die aan de kant staan en pas aan bod komen wanneer een honkman uitvalt. Het vrouwtje neemt de zorg op zich voor het broedsel en de jongen, nadat het bevrucht en wel eerst nog doorvliegt naar noordelijker gelegen toendragebieden. Ze broeden dus niet hier!

Op de doorgaande weg werd met stoepkrijt het paringstafereel in beeld gebracht. Een uniek en fascinerend gebeuren in de vogelwereld.

Vanaf de kijkhut waren de kemphanen te zien, verschillend uitgedost. Tevens diverse soorten vogels, zoals grutto, slobbeend, wilde eend, krakeend, brandgans, Kievit, meerkoet en waterhoen. Tijdens een wandeling werden de vogels van dichterbij veelal met de verrekijker nog wat nauwkeuriger bekeken; ook werden gedragingen in ogenschouw genomen. De Kieviten vielen hierbij op door hun opvallende capriolen in de lucht.

Het was weer een belevenis die zeer de moeite waard was.

Na afloop zagen twee van de organisatoren nog een blauwe kiekendief (man) vliegen. Een rode lijst vogel, een unieke waarneming!

Tekst en foto's, Laura Gall

Werk in uitvoering

Netwerk van natuurgebieden

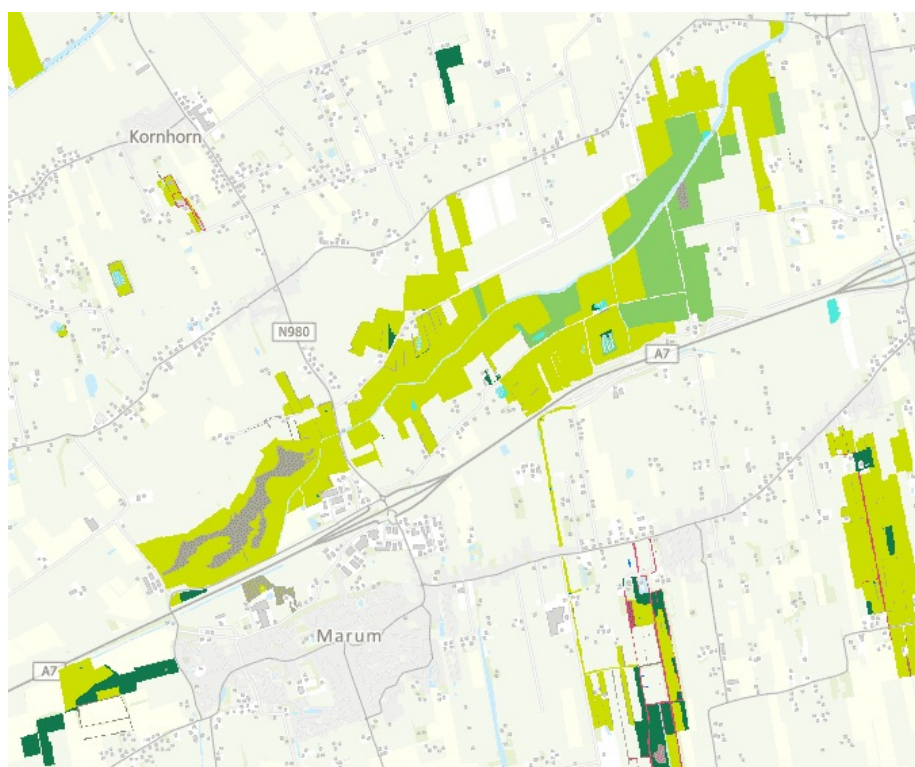
De komende jaren wordt er hard gewerkt aan de gebiedsontwikkeling van het Zuidelijk Westerkwartier. In het Dwarsdiepgebied, ruwweg tussen Marum en Boerakker, wordt dan gewerkt aan robuuste natuur- en waterberging in opdracht van de Provincie Groningen en het Waterschap Noorderzijlvest.

De gebiedsontwikkeling in het Zuidelijk Westerkwartier draagt bij aan vijf doelen voor het gebied, t.w.:

- **Realisatie Natuurnetwerk Nederland**
- **Verbeteren van de waterhuishouding, waterkwantiteit en waterkwaliteit**
- **Behoud en herstel van landschappelijke kernkwaliteiten**
- **Verbetering van de landbouwstructuur**
- **Versterking van leefbaarheid en belevingswaarde**

In Nederland wordt al gedurende lange tijd gewerkt aan de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen ook wel Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd. Het Dwarsdiepgebied is een van de laatste gebieden in de Provincie Groningen die nog onder handen wordt genomen.

De ingekleurde gebieden op onderstaande kaart laten de bestaande en nog aan te leggen natuurgebieden in het Dwarsdiepgebied zien die deel (gaan) uitmaken van dit Natuurnetwerk. Elke kleurnuance staat hierbij voor een ander type beheerdoel.

Tegelijkertijd wordt het Dwarsdiepgebied klaargemaakt om in

geval van extreme regenval ingezet te kunnen worden voor waterberging.

Prolander start gefaseerd met de uitvoering van de werkzaamheden op locaties buiten het waterbergingsgebied. Dit betekent dat ze eerst het watersysteem in de omgeving van Marum verbeteren door het vervanging van duikers en stuwen. Daarnaast gaan ze aan het werk met

natuurvriendelijke oevers en vispassages.

Tegelijkertijd werken ze verder aan de voorbereiding van de inrichting van het gebied als natuur en waterberging.

Start werkzaamheden na de zomer

Voor de landbouw en dorpen in de omgeving is het belangrijk dat bij hevige neerslag het water goed kan worden afgevoerd. Duikers ten zuiden van de Marumerlage en nabij het Wilgepad worden verbeterd. Ook worden twee kleinere stuwen ten zuiden van de A7 verbreed, zodat het waterpeil beter beheerd kan worden. Verder worden de twee grotere stuwen, de Balktilsterstuw en Ooster Lietsstuw, vervangen en gemoderniseerd. De werkzaamheden starten na de zomer, onder andere samen met de faunaduiker bij de Verlengde Wilpsterweg. Deze helpt dieren veilig over te steken.

Er volgen nog veel meer werkzaamheden zoals het weer aanplanten van elzensingels, de aanleg van een nieuwe fietsbrug waarbij de oude brug in het Nuismerpad elders als voetgangersbrug wordt herbruikt, etc.

Wil je op de hoogte blijven van alle ontwikkelingen in dit gebied, kijk dan op [Gebiedontwikkeling Westerkwartier](#) of abonneer je op de [Nieuwsbrief](#)

Activiteitenoverzicht

Als laatste in deze Nieuwsbrief kort aandacht voor onze activiteiten in de komende periode. Wekelijks zijn er wandelingen op dinsdag- en woensdagochtend van 9.30 - ca. 11.30 uur.

De drie besloten werkgroepen, t.w. de Plantenwerkgroep (*Pwg*), de Vogelwerkgroep (*Vwg*) en de Werkgroep Natuurfotografie (*Wnf*) stellen dit jaar een deel van hun activiteiten open voor een beperkt aantal externe deelnemers (altijd met opgave vooraf !)

Daar waar van toepassing wordt de betrokken werkgroep genoemd, incl. het maximum aantal externe deelnemers. Bij overige activiteiten staat indien van toepassing het maximum aantal deelnemers eveneens vermeld.

3 mei	13.30 uur	Bodemdiertjes megagroot!	Nuis
9 / 17 mei		Nationale Vogelweek door heel het land,	zie vogelweek
10 mei	10.00 uur	Vogelxc in Nat. Park Lauwersoog vanaf kijkhut de Baak	L'oog (20 deeln.)
10 mei	14.00 uur	Wat een wad !	Hornhuizen (20 deeln.)
14 mei	5.00 uur	Dauwtrappen (9,2 km)	Lettelbert
20 mei	19.00 uur	Moerasbos langs Abel Tasmanpad	Lutjegast (Pwg 10 st.)
22 mei	19.30 uur	Vogels in de Onlanden	R'wolde (Vwg 20 st.)
30 mei	13.30 uur	Orchideeën-fotografie	L'oog (Wnf 10 st.)
14 juni	13.30 uur	Weidevogel-fotografie	Groningen (Wnf 10 st.)
28 juni	19.30 uur	Avond-vogelwandeling	Boerakker (Vwg 20 st.)

De meest actuele informatie over onze activiteiten kunt u altijd uitgebreid terugvinden op onze website. Zie hiervoor: [Activiteiten IVN Westerkwartier e.o.](#) en [Nieuws](#)

Terwijl het Haarsterbos bij Marum zich in voorjaarstenue kleedt,

worden de akkers ten noorden van Noordhorn zaai- en plantklaar gemaakt.

Redactie en foto's, tenzij anders vermeld, Herman de Meijer

Zie hier voor eerdere Nieuwsbrieven.

Facebook

Website

Facebook

Website

Deze e-mail is verstuurd aan [{{email}}](#). • Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier afmelden](#). • U kunt ook uw [gegevens inzien en wijzigen](#). • Voor een goede ontvangst voegt u ijnwesterkwartiereo@gmail.com toe aan uw adresboek.

